

9. Závěr

Ve své práci jsem hledal odpovědi především na tyto konkrétní a diskutabilní otázky:

1. Kdy by měly soudy přiznávat úspěšně žalujícím právnickým osobám vedle morálního zadostiučinění, také peněžitou satisfakci?

Jinak řečeno, otázka zní, zda má soud vyhovět žalobci, který ve své žalobě požaduje peněžní satisfakci i v případě, kdy dojde k závěru, že morální satisfakce by byla dostatečná. Úprava ochrany osobnosti fyzické osoby je přesně takto nastavena, §13 odst. 2 stanovuje, že pouze pokud by se nejevilo postačujícím zadostiučinění podle odstavce jedna (čili morální satisfakce), má fyzická osoba nárok na náhradu nemajetkové újmy v penězích. Navíc zákonodárce dodává, že toto právo na peněžní náhradu získává fyzická osoba zejména tehdy, když byla ve značné míře snížena její důstojnost a vážnost ve společnosti. Ustanovení o ochraně dobré pověsti právnické osoby v §19b odst. 2 a 3, tyto podmínky neobsahuje a přiznává tak vlastně právnickým osobám lepší postavení při vymáhání tzv. relutární satisfakce. Soudy i právní teoretici se pak neshodují v názoru, zda bylo opravdu záměrem zákonodárce zvýhodnit v tomto směru postavení právnických osob oproti osobám fyzickým, nebo zda je třeba i ustanovení o ochraně dobré pověsti právnických osob třeba vykládat analogicky s §13 a zadostiučinění v penězích také přiznávat jen v případě nedostatečnosti morální satisfakce.

Můj názor je, že zákonodárce opravdu zamýšlel zlepšit postavení právnických osob v otázce přiznávání relutární satisfakce a že je toto zlepšení na místě. Ke svému názoru jsem došel z těchto důvodů:

a) Již volbou termínů dal zákonodárce najevo svůj záměr. Zatímco v případě ochrany osobnosti používá pojem náhrada nemajetkové újmy v penězích, v případě ochrany dobré pověsti právnických osob dává přednost termínu zadostiučinění v penězích. Již to, že zvolil různá označení ukazuje na skutečnost, že obě ustanovení se nemají vykládat analogicky. Navíc jazykovým výkladem můžeme dovodit, že náhrada nemajetkové újmy více odpovídá situaci, kdy opravdu došlo k závažné újmě, naopak zadostiučinění v penězích je méně závislé na samotné újmě.

b) Jak jsem již uvedl v samotném textu mé práce, zásah do dobré pověsti právnické osoby je výjimečnější situací než zásah do osobnosti fyzické osoby. Na druhou stranu

daleko častěji sebou přináší ekonomickou újmu. Proto, pokud již dojde k zásahu do dobré pověsti právnické osoby, jedná se většinou o zásah mimořádné intenzity, u něhož zákonodárce chtěl podpořit jednodušší přiznávání peněžní satisfakce.

c) Jako třetí důvod mohu uvést skutečnost, že morální satisfakce jako taková nemá pro právnickou osobu význam, neboť omluva je schopná pouze napomoci psychickému stavu člověka. Právnická osoba však psychický stav nemá. Morální satisfakce má tak pro právnickou osobu význam jen tehdy, pokud jde o veřejné prohlášení, které popírá dřívější difamující sdělení před přibližně stejným počtem recipientů, jako mělo původní sdělení. Z praktického hlediska však tyto dodatečné mediální omluvy a opravy mají zanedbatelný účinek oproti prvnímu „skandálnímu“ a difamujícímu sdělení.

d) Navíc bych rád připomněl citát z knihy Ochrana osobnosti fyzické osoby podle občanského práva, který analogii mezi oběma úpravami odmítá.

Můj názor však neodpovídá názoru Vrchního a Nejvyššího soudu, které se ve své judikatuře přiklonili k tomu, že právnická osoba nemá na reletární satisfakci nárok, pokud je dostatečná satisfakce morální.

2. Kdy se na zásah do dobré pověsti aplikují ustanovení obchodního zákoníku o nekalé soutěži a kdy občanského zákoníku o ochraně dobré pověsti právnické osoby?

Podle řady rozhodnutí ústavního vztahu není rozhodující status zúčastněných, ale soutěžní vztah mezi osobou, která se dopustila jednání nekalé soutěže (rušitelem) a osobou nebo osobami, vůči nimž toto jednání směřovalo. Přitom soutěžní vztah existuje nejen mezi podnikateli, ale mezi všemi subjekty, které mají společné hospodářské zájmy. Právě soutěžní záměr je podle mého názoru klíčovým pojmem. Soutěžní vztah tak může nastat mezi umělci, ale také mezi například dobročinnými organizacemi, které si vzájemně konkurují v soutěži o dárcovské příspěvky. Stát by měl dbát o to, aby každá soutěž, která je sama o sobě žádoucí, probíhala podle jasně daných pravidel.

3. Který soud je příslušný projednávat žalobu na ochranu dobré pověsti v první instanci, pokud se nejedná o „obchodní záležitost?“

Problém věcné příslušnosti soudů pojmenovali jako jeden z největších problémů tehdejší právní úpravy Stanislav Devátý a Petr Toman v prvním vydání své knihy Ochrana dobré pověsti a názvu právnických osob z roku 1999. Kritizovali tehdejší úpravu v občanském soudním řádu, která spory o ochranu osobnosti fyzické osoby přidělovala jako věcně příslušným krajským soudům, zatímco pro věci ochrany dobré pověsti právnických osob byly věcně příslušné soudy okresní. Tato odlišnost byla v zásadě bezdůvodná a diskriminovala právnické osoby. Zmíněnou novelou č. 30/2000 byl občanský soudní řád změněn a krajským soudům byly v prvním stupni přiděleny i věci ochrany názvu a dobré pověsti právnické osoby. Fakt, že zákon stanovil, že se to ovšem týká pouze věcí obchodních, nechali Toman a Devátý bez povšimnutí ve druhém vydání své knihy z roku 2001. Avšak dokonce ani české soudy se touto skutečností neřídily a opravdu veškeré rozhodování ve věcech ochrany názvu a dobré pověsti právnické osoby připadlo v první instanci na soudy krajské. Toto trvalo až do 22. října 2009, kdy Nejvyšší soud zrušil rozsudek Vrchního a Městského soudu, protože soudy nebyly věcně příslušné, neb se nejednalo o obchodní záležitost. V době, kdy píšete tuto práci, není zatím jasné, jak tento zásadní rozsudek změní praxi českých soudů.

Podle mého názoru lze říci, že vzhledem ke znění občanského soudního řádu, rozhodl Nejvyšší soud správně. Avšak osobně považuji za naprosto nesmyslné, aby obchodní věci ochrany názvu a dobré pověsti právnické osoby rozhodovaly krajské soudy, zatímco věci ostatní soudy okresní. Problematika ochrany dobré pověsti je poměrně složitá a specializované senáty krajských soudů jsou bezesporu kladem při její soudní aplikaci.

Na závěr lze konstatovat, že za dobu téměř 9 let, která uplynula od druhého vydání knihy Ochrana dobré pověsti a názvu právnických osob, se značně rozšířila judikatura k dané problematice, výklad pojmů se ustálil a dochází k postupnému sjednocování soudních rozhodnutí. Současná společenská situace napovídá tomu, že institut ochrany dobré pověsti právnické osoby bude nadále využíván stále častěji.